

N AGRADE I PRIZNANJA HRVATSKOG ETNOLOŠKOG DRUŠTVA U 2020. GODINI

Nagrada za životno djelo “Milovan Gavazzi” dodijeljena je mr. sc. Ljubici Gligorević

Mr. sc. Ljubica Gligorević ugledna je etnologinja i muzejska savjetnica koja je istraživala tradicijski život i kulturu zavičajnoga – vinkovačkog kraja, ali je u fokusu imala i Vukovarsko-srijemsku županiju i istočnu Hrvatsku. Svoj je radni vijek (41 godina) provela u Gradskom muzeju Vinkovci, gdje je počela raditi 1979. godine nakon završenog studija etnologije.

Rođena je u Gradačcu (Bosna i Hercegovina) 1955. godine. Godine 1990. stekla je znanstveni stupanj magistricе etnoloških znanosti, a od 1991. u zvanju je muzejske savjetnice. Oblikovala je stalni postav *Etnologija Vinkovaca i okolice*. Izložbama, publikacijama i kulturnim događanjima promovirala je tradicijsku kulturu, ali i popularizirala etnologiju. Sudjelovala je na više međumuzejskih izložbi, a autorske je izložbe prikazala diljem Hrvatske i u inozemstvu. Autorica je knjiga *Iz tradicijskog života*, *Vodič stalnog postava Etnologija Vinkovaca i okolice* te *Vinkovci u tradicijskoj kulturi*, više stotina stručnih i znanstvenih radova i članaka. Bila je urednica knjiga, recenzentica i mentorica kolegama za muzejska zvanja kustosa. Sudjelovala je na skupovima u zemlji i inozemstvu, kao i u istraživačkim projektima. Osim što je radove redovito objavljivala u pisanom obliku promovirala je baštinu Slavonije i u televizijskim i radioemisijama kojima su etnološke teme postale dostupne širokom krugu gledatelja i slušatelja. Stručna je članica mnogih prosudbenih manifestacija. Bila je dugogodišnja članica više povjerenstava pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske, kao i radnih tijela strukovnih udruga.

Za sveukupne rezultate rada dobitnica je mnogih značajnih nagrada i priznanja: Nagrade za životno djelo Hrvatskog muzejskog društva i Nagrade Vukovarsko-srijemske županije 2020. godine, Zlatne plakete *Grb Grada Vinkovaca* 2010. godine, Godišnje nagrade Turističke zajednice grada Vinkovaca 2007. godine i brojnih drugih pojedinačnih nagrada. Neizmjeran je i nemjerljiv prinos mr. sc. Ljubice Gligorević u dugogodišnjem stručnom, znanstvenom i općenito kulturološkom radu i životu vinkovačkog kraja, područja Vukovarsko-srijemske županije i istočne Hrvatske, koji i nakon umirovljenja nastavlja i dalje.

Nagrada za životno djelo “Milovan Gavazzi” dodijeljena je prof. dr. sc. Ljiljani Marks

Prof. dr. sc. Ljiljana Marks zaslužna je znanstvenica Instituta za etnologiju i folkloristiku te naslovna redovita profesorica u trajnom zvanju u polju etnologije i antropologije, grani folkloristike. Radom u području folkloristike zadužila je ne samo Institut u kojem je bila zaposlena od 1974. godine do umirovljenja nego i širu hrvatsku akademsku zajednicu. Cijenjena je i u kontekstu svjetske slavistike i folkloristike. Zapažen je njezin izniman doprinos u Folklorističkom komitetu pri međunarodnom komitetu Slavista, u International Society for Folk Narrative Research (ISFNR) pri čemu je Zagrebu priskrbila titulu domaćina 18. ISFNR kongresa (2021.), u suradnji s *Enzyklopädie des Märchens* (Göttingen), kao i u suradnji s Institutom za etnologiju u Innsbrucku, Interuniverzitetskim centrom (IUC) u Dubrovniku i Sveučilištem u Udinama. Bila je voditeljica i suradnica slovensko-hrvatskih bilateralnih projekata, sudjelovala je u domaćim projektima i programima te je bila voditeljica trajne djelatnosti IEF-a *Od starih zapisa do nove usmenosti*. Objavila je više od stotinu znanstvenih i stručnih radova te dvanaest uredničkih i autorskih knjiga. Nagrađena je nagradom Grada Zagreba za znanost te Zlatnom poveljom Matice hrvatske. Dva najnovija izdanja – zbornik radova *Predaja: temelji žanra* (2018) koji je suuredila s Evelinom Rudan te autorska knjiga *Zagreb u pričama i predajama* (2020) – već sada imaju velik odjek te su njezin trajan doprinos hrvatskoj folkloristici i obol disciplini koja se bori za opstojnost i prepoznatljivost. Ljiljanu Marks krase svestrana znanstvena osobnost: vješta je i otvorena sugovornica na terenu, predana u istraživanjima arhivske građe, znanstvenica s istančanim analitičkim senzibilitetom, teorijskom utemeljenošću i inovativnošću, metodološkom konzistentnošću, kritičkim uvidom, s iznimnim sposobnostima sintetiziranja te otvorennošću popularizaciji znanosti kao i erosom za predani rad na visokoškolskim ustanovama (Filozofskom fakultetu i Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu te na Sveučilištu u Dubrovniku). Istaknula se i na upravljačkim pozicijama i u javnoj djelatnosti, kao zamjenica ravnatelja Instituta (od 1999. do 2011.), članica Upravnog odbora Hrvatske zaklade za znanost te u nizu prosudbenih skupina za ocjenjivanje projekata s područja etnologije, antropologije i folkloristike, kao članica Znanstvenog vijeća za antropologijska istraživanja pri HAZU-u te stalna suradnica Leksikografskog zavoda “Miroslav Krleža” u izradi projekta *Hrvatske književne enciklopedije i Etnološkog leksikona*.

Svojim znanstvenim i stručnim radom, kao i radom na popularizaciji znanosti te radom u upravljačkim tijelima javnih institucija te svojim nastavnim radom znatno je doprinijela razvoju folkloristike i etnologije te je kao dugogodišnja članica Hrvatskog etnološkog društva iznimno doprinijela njegovu radu i ugledu. Zbog svega navedenog prof. dr. sc. Ljiljani Marks HED dodjeljuje Nagradu “Milovan Gavazzi” za životno djelo.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji znanstvenoga i nastavnog rada dodijeljena je izv. prof. dr. sc. Andrei Matoševiću za knjigu *Doći u Pulu, dospjeti u tapiju. Etno-filozofska studija lokalnog fenomena* (Zagreb: Durieux i Institut za etnologiju i folkloristiku, 2019.)

Andrea Matošević u svojoj znanstvenoj knjizi *Doći u Pulu, dospjeti u tapiju: etno-filozofska studija lokalnog fenomena* analizira nov i u širim krugovima izvan Pule relativno nepoznat koncept nazvan *tapija*. Tim se pojmom u žargonu tog istarskog grada označava osjećaj manjka, apatije, teške dosade posebno vezane uz zimsko doba. Knjiga se temelji na slojevitom etnografskom istraživanju, polustrukturiranim dubinskim intervjuima i korespondenciji s pripadnicima različitih generacija, kao i na autoetnografskim uvidima. Autor vješto kombinira elemente sociolingvistike, filozofije, književne antropologije i analize kulturnih politika te ukazuje na usporedive fenomene na globalnom planu. Ovom knjigom Matošević je ponudio primjenu studiju čuvstvenih doživljaja koji opisuju neku društvenu zajednicu te pružio važan doprinos istraživanjima postsocijalističkih promjena, urbanih prostora i društava.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji znanstvenoga i nastavnog rada dodijeljena je dr. sc. Jasni Čapo za knjigu *Dva doma. Hrvatska radna migracija u Njemačku kao transnacionalni fenomen* (Zagreb: Durieux, 2019.)

Autorska knjiga Jasne Čapo *Dva doma: hrvatska radna migracija u Njemačku kao transnacionalni fenomen* etnološka je i kulturnoantropološka studija višegeneracijskih procesa nastanka, oblikovanja i dinamika življenja ekonomske (radne) migracije Hrvata iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine od razdoblja bivše (socijalističke) Jugoslavije do danas. Studija predstavlja biografske naracije i prakse “gastarbajtera” i njihovih potomaka u Njemačkoj. Počiva na autoričinu dugotrajnom etnografskom istraživanju među Hrvatima u Njemačkoj, dajući uvid u dinamiku života migranata i njihovih obitelji tijekom nekoliko desetljeća, pokazujući kako se kroz njihove živote prelamaju politički, ekonomski i društveni događaji i politike obje države. Izniman i novitetni rezultat analize jest ukazivanje na to da se konstruiranje transnacionalnog socijalnog prostora ne odvija kroz podijeljenost nego kroz uključivost – uključivanje dviju država, dva doma i hibridnih identiteta koji obuhvaćaju i hrvatsko i njemačko. Migrantska *dvodomnost* rezultira učestalim putovanjima i boravcima i u mjestu/državi podrijetla i u mjestu/državi useljenja, promjenljivim transnacionalnim obiteljskim aranžmanima i ulaganjima u obje zemlje, kao i redefiniranjem plana i koncepta povratka. Knjiga je rezultat istraživanja koje se odvijalo u okviru autoričine prestižne

stipendije Alexander von Humboldt kojom je omogućen višekratni i dugotrajniji boravak u Njemačkoj te povezivanje s kazivačima. Prikazivači knjige ovu studiju opisuju kao kapitalno djelo te krunu autoričina profesionalnog rada i poziva.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji muzejskoga rada dodijeljena je mr. sc. Aidi Brenko, Vesni Zorić i Maretu Kurtin za autorstvo i muzeološki doprinos izložbe *Kapa dolje! Priča o (ne)pokrivanju glave* (Zagreb: Etnografski muzej, 2019.)

Izložba *Kapa dolje! Priča o (ne)pokrivanju glave* otvorena je u Etnografskom muzeju 24. rujna 2019. godine povodom obilježavanja 100. obljetnice njegova osnutka. Promišljanja o temi koja bi na reprezentativan način naglasila svečanu prirodu obljetnice i ujedno prikazala dio muzejske povijesti dovela je autorice do teme pokrivala za glavu, kojoj su pristupile iz dva rakursa: prvi interpretira pokrivala u kontekstu muzejskih politika od polovice 19. do prvih desetljeća 21. stoljeća dok drugi istražuje značenja koja imaju u ljudskom životu, s posebnim naglaskom na procese konstruiranja lokalnoga, regionalnog i nacionalnog identiteta te na ulogu medija u prenošenju političkih ideologija i s njima povezanih društvenih vrijednosti. Izložbu prati opsežan (344 stranice) dvojezični (hrvatski i engleski jezik) katalog koji, uz recenzirane stručne i znanstvene tekstove autorica, sadrži 868 kataloških jedinica.

Dodjeljujući Godišnju nagradu “Milovan Gavazzi”, Hrvatsko etnološko društvo prepoznaje predani znanstvenoistraživački rad autorskog tima te njegovu aktivnu ulogu u revalorizaciji i reinterpretaciji kulturne baštine Hrvatske, Europe i svijeta.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji muzejskoga rada dodijeljena je Katarini Bušić za istraživački rad i objavljenu publikaciju *Zbirka narodnih nošnji hrvatske dijaspore (The Croatian Diaspora Folk Clothing Collection)* (Zagreb: Etnografski muzej, 2019.)

Katalog *Zbirka narodnih nošnji hrvatske dijaspore* nastao je na temelju stručne i znanstvene obrade istoimene Zbirke iz fundusa Etnografskog muzeja u Zagrebu oblikovane 2014. godine, upravo na inicijativu kustosice Katarine Bušić. Na taj su način prvi put na jednom mjestu objedinjeni muzejski predmeti odjevne kulture pripadnika tzv. stare hrvatske dijaspore koji su migrirali u razdoblju od 15. do 18. stoljeća, kao i Hrvata koji su se nakon raspada Jugoslavije zatekli u granicama novonastalih susjednih država. Višegodišnjoj obradi predmetne građe pristupljeno je

interdisciplinarno iz perspektive etnološke i kulturnoantropološke te povijesne znanosti, kao i muzejske struke, oslanjajući se na vlastito temeljito poznavanje problematike tradicijskoga odijevanja, terenske istraživačke postupke, postojeću literaturu i izvore. Na temeljitoj obradi i dubinskom studiju Zbirke nastao je Katalog s tekstem visokog dometa, u kojem je autorica ruho promotrila i analizirala u složenom i dinamičnom sustavu njegove komunikacijske funkcije u zajednici, u okviru različitih prošlih i suvremenih kulturnih praksi. Katalog sadrži kataloški popis predmeta, a bogato je opremljen slikovnim priložima. Velika je važnost Kataloga, prevedenog i na engleski jezik, njegov doprinos očuvanju, zaštiti i promicanju kulturne baštine, kao i značajan prinos očuvanju kulturnoga identiteta Hrvata u dijaspori. Osim doprinosa etnologiji i kulturnoj antropologiji te muzeologiji, posebice i specifično etnološkoj, Katalog ima primjenu i publiku u široj stručnoj i zainteresiranoj javnosti, osobito među Hrvatima u dijaspori i iseljeništvu te članovima folklornih skupina u Hrvatskoj i inozemstvu.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji zaštite kulturne baštine dodijeljena je dr. sc. Renati Jambrešić Kirin i dr. sc. Ireni Miholić za priređivanje monografije *Prvi svjetski rat u hrvatskim tradicijskim pjesmama* (Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 2019.)

Zbirka *Prvi svjetski rat u hrvatskim tradicijskim pjesmama*, koju su priredile dr. sc. Renata Jambrešić Kirin i dr. sc. Irena Miholić, donosi odabir pjesama u kojima je Prvi svjetski rat istaknuta tema ili kontekst izvedbe. Pjesme su preuzete iz različitih izvora rukopisne građe koja je pohranjena u Dokumentaciji Instituta za etnologiju i folkloristiku, ali i iz objavljene građe drugih arhiva i zbirki sakupljača.

Odabrane primjere pjesama koje reflektiraju doživljaje suvremenika Prvog svjetskog rata priređivačice su u uvodu vremenski i znanstveno kontekstualizirale stvarajući temelje za razumijevanje važnosti pjesama u vremenu nastanka, ali i danas. Pjesme predstavljaju nematerijalni i višeslojni izraz pojedinaca i zajednice prema Prvom svjetskom ratu iz perspektive “malog čovjeka”. Publikacija u okviru koje su pjesme sakupljene i priređene je svojevrsno priznanje autorima i zapisivačima koji su bilježili kulturu sjećanja na Prvi svjetski rat. Usto, publikacija široj javnosti omogućuje uvid u ovakav inače manje poznat opus tradicijskih pjesama te predstavlja značajan doprinos boljem razumijevanju i očuvanju kulturne baštine Prvog svjetskog rata.

Posebno priznanje Hrvatskog etnološkog društva dodijeljeno je doc. dr. sc. Petri Kelemen za izniman višegodišnji urednički rad u časopisu *Etnološka tribina*, vrhunski rang časopisa u međunarodnim okvirima te doprinos međunarodnom ugledu domaće etnološke i kulturnoantropološke struke

Etnološka tribina je časopis koji u suizdavaštvu Hrvatskog etnološkog društva i Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju izlazi od 1970. godine. U časopisu se objavljuju teorijski i etnografski utemeljeni radovi iz područja etnologije i kulturne antropologije, folkloristike, muzeologije i konzervatorskih studija, te rasprave, intervjui i prikazi knjiga. Časopis je u 2019. godini dostigao vrhunski rang prema Scopusovoj listi *SCImago*.

Doc. dr. sc. Petra Kelemen je uključena u urednički rad časopisa *Etnološka tribina* od 2015. godine, a 2016. godine je postala njegovom glavnom urednicom. Nastavljajući uredničke politike prethodnih uredništava, Petra Kelemen se u svojem predanom uredničkom radu i u suradnji s drugim članicama Uredništva posvetila dostizanju najviših međunarodnih standarda u uređivanju znanstvenih časopisa. Časopis danas objavljuje kritički usmjerena, inovativna i društveno relevantna istraživanja domaćih i inozemnih autora koja dostižu visoku čitanost. Kontinuitet izlaženja, primjena sustava za *online* uređivanje časopisa, široka mreža recenzenata u svijetu, visoka razina kvalitete recenzijskog postupka, uključenost u brojne međunarodne multidisciplinarnе i specijalizirane bibliografske baze podataka i *online* biblioteke doprinijeli su visokoj kvaliteti, međunarodnoj vidljivosti i dostupnosti časopisa. Upornost i dosljednost u postizanju i održanju najviših međunarodnih standarda u uređivačkoj politici rezultirale su vrhunskim rangom časopisa. Časopis je na Scopusovoj listi *SCImago* za 2019. godinu rangiran u prvu kvartilu (Q1) u polju *Cultural Studies* te u drugu kvartilu (Q2) u polju *Anthropology*. Time je *Etnološka tribina* ujedno najbolje rangiran časopis u Hrvatskoj i u području antropologije i u području kulturalnih studija. Usporedbe radi, od 53 časopisa iz Hrvatske iz svih znanstvenih polja u području *Social Sciences*, *Etnološka tribina* je jedini u Hrvatskoj koji je u prvoj kvartili (Q1). Također, od ukupno 164 znanstvena časopisa iz Hrvatske iz svih znanstvenih polja i područja, samo je pet časopisa u prvoj kvartili (Q1).

Ovakvom je pozicijom u međunarodnom znanstvenom izdavaštvu *Etnološka tribina* zauzela i mjesto najsnažnijeg pokazatelja i promotora znanstvene djelatnosti i usmjerenja HED-a. Posebnim priznanjem Hrvatsko etnološko društvo čestita i zahvaljuje Petri Kelemen na dugogodišnjoj predanosti, kompetentnosti i entuzijazmu koji su časopis doveli na sâm vrh svjetske znanstvene produkcije.